

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422312

Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Inlichtingen
mr. T.P.M. van der Lelij
T 070-4267685
F 070-4267555

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Provinciale Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Onderwerp
Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2007

Inleiding

Met deze brief informeer ik u over de toezichtvorm voor 2007 en de belangrijkste overige toezichtbevindingen.

Daarnaast zend ik Gedeputeerde Staten van uw provincie een brief waarin uitgebreid wordt ingegaan op de overige toezichtbevindingen, waaronder de resultaten van twee variabele onderzoeken (de financiële begroting en de meerjarenraming). Een afschrift van die brief treft u hierbij aan.

Toezichtvorm voor 2007

Naar aanleiding van de mij toegezonden begroting 2007 en jaarrekening 2005 deel ik u hierbij mede dat ik van oordeel ben dat uw provincie voor het komende jaar, met inachtneming van artikel 207 van de Provinciewet, onder de repressieve toezichtvorm kan blijven.

Duurzaam financieel evenwicht

In de bijgevoegde brief aan Gedeputeerde Staten heb ik aangegeven dat uw begroting en meerjarenraming globaal getoetst zijn op duurzaam financieel evenwicht. Het verschil met het huidige criterium van sluitendheid van de begroting is dat duurzaam evenwicht op meerdere jaren slaat. Niet de begroting voor het komende jaar, maar het integrale beeld van begroting en meerjarenraming is leidend voor het oordeel van de toezichthouder. Ik merk in die brief op dat ik geen omstandigheden heb aangetroffen op basis waarvan ik tot de conclusie moet komen dat uw provincie niet globaal aan het criterium van duurzaam financieel evenwicht voldoet.

Belangrijkste overige toezichtbevindingen

Allereerst constateer ik in de brief aan Gedeputeerde Staten dat de begroting van uw provincie op hoofdlijnen voldoet aan de daaraan te stellen eisen van wet- en regelgeving. In deze brief geef ik aan dat uw paragraaf lokale heffingen voldoet aan de eisen die het Besluit begroting en verantwoording provincies en

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422312

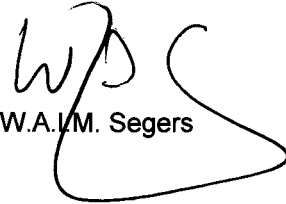
Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Blad
2 van 2

gemeenten (BBV) daaraan stelt. Hierdoor voldoen dit jaar alle paragrafen van uw begroting op hoofdlijnen aan de eisen van het BBV.

Tevens is er in die brief op gewezen dat uw begroting 2007 nog op onderdelen niet voldoet aan de eisen die door het BBV worden gesteld aan de *financiële begroting*. Zo ontbreekt inzicht in de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma en is bij een aanmerkelijk verschil met zowel de raming van het vorig dienstjaar als de realisatie van het voorvorig dienstjaar, de toelichting op de (specifieke) oorzaken van het verschil niet vermeld. De *meerjarenraming* voldoet wel op hoofdlijnen aan de eisen die het BBV daaraan stelt.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
Voor deze,
Het hoofd van de Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden,

W.A.L.M. Segers

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422314

Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Inlichtingen
mr. T.P.M. van der Lelij
T 070-4267685
F 070-4267555

Uw kenmerk

Blad
1 van 5

Aantal bijlagen
4

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Gedeputeerde Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Onderwerp
Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2007

Inleiding

Naar aanleiding van de mij toegezonden begroting 2007 en jaarrekening 2005, zend ik Provinciale Staten van uw provincie een brief, waarin naast mijn besluit over de toezichtvorm voor 2007, ook de belangrijkste toezichtbevindingen aan de orde worden gesteld. Een afschrift van deze brief treft u hierbij aan.

In die brief heb ik meegedeeld dat ik van oordeel ben dat uw provincie voor het komende jaar met inachtneming van artikel 207 van de Provinciewet onder de repressieve toezichtvorm kan blijven. Tevens constateer ik daarin dat de begroting van uw provincie op hoofdlijnen voldoet aan de daaraan te stellen eisen van wet- en regelgeving. In dit verband wil ik u danken voor uw reactie op mijn toezichtbevindingen van vorig jaar. Weliswaar heeft u nog niet alle bevindingen opgevolgd, toch constateer ik dat u weer een verbetering heeft gemaakt.

In deze brief ga ik allereerst in op het beleidskader toezicht, het duurzaam financieel evenwicht en de pilot toezicht provincies. Daarna besteed ik aandacht aan de bevindingen over zowel de paragrafen als de uitkomsten van de variabele onderzoeken (financiële begroting en meerjarenraming) en de overige financiële beheeraspecten ten aanzien van uw begroting 2007. De resultaten daarvan, zoals geconstateerde afwijkingen van wet- en regelgeving en aanbevelingen, zijn ambtelijk met uw provincie afgestemd. In dit ambtelijk overleg zijn ook de aan deze brief ten grondslag liggende feiten (hoor en wederhoor) afgestemd.

Beleidskader financieel toezicht

Voor de beoordeling van de begroting 2007 en de rekening 2005 hanteer ik het, in het bestuurlijk overleg van 5 juni 2003 door de gedeputeerden financieel toezicht en mij geaccordeerde, "Gemeenschappelijk minimum beleidskader toezicht" alsmede het door mij op 27 juni 2001 vastgestelde Beleidskader voor het financieel toezicht inclusief Wet fido.

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422314

Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Blad
2 van 5

Duurzaam financieel evenwicht

In het bestuurlijk overleg dat ik op 5 december 2005 met de gedeputeerden financieel toezicht heb gehad, is een nieuw "Gemeenschappelijk financieel-toezichtskader Zichtbaar toezicht" besproken. Dit beleidskader is gebaseerd op een wetsvoorstel tot wijziging van de Gemeente- en Provinciewet, waarin onder meer het criterium duurzaam financieel evenwicht voor gemeenten en provincies is opgenomen. Inmiddels is besloten dit wetsvoorstel aan te houden tot de resultaten van de toezichtpilots in de provincies Limburg en Noord-Brabant bekend zijn. In genoemd bestuurlijk overleg is afgesproken het nieuwe kader zoveel mogelijk te volgen. Dit betekent dat het toezichtcriterium duurzaam financieel evenwicht wordt toegepast zonder daaraan de sanctie preventief toezicht te (kunnen) verbinden die het wetsvoorstel beoogt. Het verschil met het huidige criterium van sluitendheid van de begroting is dat duurzaam evenwicht op meerdere jaren slaat. Niet de begroting voor het komende jaar, maar het integrale beeld van begroting en meerjarenraming is leidend voor het oordeel van de toezichthouder. Het substantiële verschil is dat er bij het nieuwe toezichtcriterium nadrukkelijker wordt gekeken naar de meerjarenraming en de risico's in relatie tot de financiële positie, zoals aangegeven in de zogenaamde paragrafen.

Dit jaar is de meerjarenraming voor het eerst door mij globaal getoetst op het criterium duurzaam financieel evenwicht. Om te komen tot een goede beoordeling of voldaan is aan dit criterium, acht ik het van belang het resultaat daarvan ambtelijk met uw provincie af te stemmen. Doel van deze afstemming is om samen met uw provincie te komen tot een manier waarop transparant gemaakt kan worden dat er sprake is van een duurzaam financieel evenwicht. Vooruitlopend daarop kan ik u meedelen dat ik in uw meerjarenraming geen omstandigheden heb aangetroffen op basis waarvan ik tot de conclusie moet komen dat uw provincie niet globaal aan dit criterium voldoet. Uw (niet voorgeschreven) meerjaren overzicht van incidentele baten en lasten heeft de toets aan dit criterium vergemakkelijkt.

Pilot toezicht provincies

Met betrekking tot de pilots toezicht provincies heb ik het Interprovinciaal Overleg geïnformeerd bij brief van 20 oktober 2006. Een afschrift van die brief treft u bijgaand aan (bijlage 1). Op basis van de geschetste ontwikkelingen en overwegingen concludeer ik in die brief dat voor het bepalen van de toekomstige inrichting van mijn toezicht op de provincies kan worden volstaan met de resultaten van de lopende pilots financieel toezicht op gemeenten in de provincies Limburg en Noord-Brabant. Voor mijn financieel toezicht op de provincies betekent dit dat vooralsnog gekozen wordt voor voortzetting van de huidige vorm van financieel toezicht.

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422314

Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Blad
3 van 5

Paragrafen

Algemeen

Ik constateer dat u dit jaar enkele verbeteringen heeft aangebracht bij de invulling van de door het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voorgeschreven paragrafen. De paragraaf lokale heffingen voldoet nu op hoofdlijnen aan de eisen die het BBV daaraan stelt.

Vereisten wet- en regelgeving

Nu dit jaar ook de paragraaf lokale heffingen voldoet, constateer ik dat alle paragrafen van uw begroting op hoofdlijnen voldoen aan de eisen van het BBV.

Uitkomsten van de variabele onderdelen van het toezicht

Inleiding

Met de provinciale toezichthouders op de gemeenten is voor de begroting 2007 afgesproken onderzoek uit te voeren naar een gemeenschappelijk onderwerp, namelijk de financiële begroting. Het variabel onderzoek meerjarenraming is een zelfstandig door mij gekozen onderwerp. Het betreft beide een herhalingsonderzoek van vorig jaar. Hierover heeft ambtelijk contact met uw provincie plaatsgevonden. De onderzoeken zijn uitsluitend gebaseerd op de eisen die het BBV hieraan stelt. Voor een uitgebreid overzicht van de resultaten van dit deel van het onderzoek wordt verwezen naar de bijlagen 2a en 2b.

Totaalbeeld provincies

De uitkomsten van de beide onderzoeken laten zien dat zowel de financiële begroting als de meerjarenraming ten opzichte van vorig jaar zijn verbeterd. Bij de provincies Gelderland en Zuid-Holland is alle door het BBV vereiste informatie van de financiële begroting en meerjarenraming aangetroffen. Gelderland doet dit geheel via verwijzingen. Ook de meerjarenramingen van uw provincie, de provincies Fryslân, Noord-Brabant en Utrecht en de financiële begroting van de provincie Overijssel voldoen volledig aan de eisen van het BBV. Als goede voorbeelden zijn de financiële begroting van Zuid-Holland en de meerjarenraming van Utrecht aangemerkt.

De ontwikkelpunten die uit de twee onderzoeken naar voren komen zijn vooral:

- het toelichten van de oorzaken van aanmerkelijke ramingsverschillen op programmaniveau;
- het toelichten van belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van:
 - o vooral de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar; maar ook
 - o de uiteenzetting van de financiële positie van het vorige begrotingsjaar;
- het aandacht besteden aan de jaarlijkse verplichtingen met een vergelijkbaar volume in verband met arbeidskosten in zowel de financiële begroting als de meerjarenraming; en

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422314

Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Blad
4 van 5

- het apart opnemen van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma.

Ter bevordering van deze ontwikkelpunten zullen ambtelijk goede voorbeelden worden aangereikt. Naast de ontwikkelpunten is er naar aanleiding van het onderzoek een tweetal aandachtspunten geformuleerd alsmede één aanbeveling ter verhoging van de kwaliteit en informatiewaarde van de financiële begroting en meerjarenraming.

Beeld van uw provincie: onderzoek financiële begroting

Vereisten wet- en regelgeving

In de financiële begroting van uw provincie ontbreken:

1. (inzicht in) zowel de beoogde toevoegingen als onttrekkingen aan reserves per programma; en
2. bij een aanmerkelijk verschil met zowel de raming van het vorig dienstjaar als de realisatie van het voorvorig dienstjaar, de toelichting op de (specifieke) oorzaken van het verschil.

Aanbeveling

3. In aansluiting op punt 2 beveel ik u aan het aanmerkelijk verschil te definiëren, bijvoorbeeld door middel van een procentueel verschil al dan niet in combinatie met een absolute ondergrens.

Beeld van uw provincie: onderzoek meerjarenraming

Vereisten wet- en regelgeving

Uw meerjarenraming voldoet op hoofdlijnen aan de eisen die wet- en regelgeving daaraan stelt.

Overige financiële beheeraspecten

Voor mijn oordeel over uw rekening maak ik mede gebruik van de bevindingen van de accountant. Op het terrein van het financiële beheer en de bedrijfsvoering signaleert de accountant een aantal knelpunten en geeft u hierover adviezen. Ik constateer dat u deze adviezen grotendeels onderschrijft en toezegt hieraan door verbetermaatregelen gevolg te geven.

Tot slot

Ik ontvang graag vóór 1 maart 2007 uw reactie op het gestelde in deze brief, in het bijzonder op de genummerde punten. Als er op de terreinen van de gesignaleerde verdere verbetermogelijkheden behoefte is aan goede voorbeelden van andere provincies dan hoor ik dat graag van u.

Datum
21 december 2006

Ons kenmerk
2006-0000422314

Onderdeel
DGKB|BFO|IFLO

Blad
5 van 5

Een afschrift van deze brief heb ik heden aan Provinciale Staten gezonden.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
Voor deze,
Het hoofd van de Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden,

W.A.I.M. Segers

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het bestuur van het Interprovinciaal Overleg
Postbus 16107
2500 BC Den Haag

Onderwerp
Pilot financieel toezicht op de provincies

In uw brief van 12 juli 2006, kenmerk 58018/2006, geeft u een reactie op mijn voorstel voor mogelijke varianten voor een pilot betreffende het financiële toezicht op de provincies (bij brief van 13 maart 2006, kenmerk 2006-0000057444). Mijn voorstel vloeide voort uit een afspraak die met u is gemaakt op het bestuurlijke overleg over financieel toezicht van 5 december 2005. U geeft aan dat het op basis van voortschrijdend inzicht naar uw mening niet meer opportuun is om op dit moment voor pilots te kiezen voor het financieel toezicht op de provincies. U stelt verder voor de doorlichting naar aanleiding van het kabinetsstandpunt 'Interbestuurlijk Toezicht' (Kamerstuk 30300VII 65, d.d. 19 juni 2006) over het rapport van de Bestuurlijke Werkgroep Alders "Interbestuurlijk toezicht herijkt" af te wachten en geeft aan graag betrokken te worden bij het doorlichten van het financiële toezicht.

Ik concludeer dat voor het financiële toezicht van mijn ministerie ten aanzien van de provincies en van de provincies ten aanzien van de gemeenten volstaan kan worden met de twee lopende pilots in de provincies Noord-Brabant en Limburg. Zoals we op 5 december 2005 hebben afgesproken, zullen de uitkomsten van deze pilots in 2010 worden betrokken bij de beantwoording van de vraag over toekomstige opzet en invulling van het financiële toezicht. Voor het financiële toezicht van mijn ministerie op de provincies betekent dit dat vooralsnog gekozen wordt voor voortzetting van de huidige vorm van regulier toezicht.

In het kabinetsstandpunt Interbestuurlijk Toezicht is vastgelegd dat er een doorlichting door de departementen, in overleg met de bij het betreffende toezichtarrangement betrokken medeoverheden, zal worden uitgevoerd aan de hand van het stappenplan van de Bestuurlijke Werkgroep Alders op in ontwikkeling zijnde en bestaande wet- en regelgeving op het terrein van interbestuurlijk toezicht. De sturing van de doorlichting is opgedragen aan een externe commissie. Zoals u wellicht heeft vernomen is deze externe commissie, onder leiding van mr. dr. M. Oosting, onlangs geïnstalleerd en gestart met haar werkzaamheden. Een vertegenwoordiger van de provincies maakt deel uit van de

Datum
20 oktober 2006

Ons kenmerk
2006-0000308647

Onderdeel
DGKB/BFO/FLO

Inlichtingen
Drs. W.A.J.M. Segers en
mr. Y. Adel
T (070) 426 6270 en 7196
F

Uw kenmerk
58018/2006

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Datum
20 oktober 2006

Ops kenmerk
2006-0000308647

Onderdeel
DGKB/BFO/IFLO

Blad
2 van 2

commissie Oosting. De Commissie Oosting heeft er niet voor gekozen het financieel toezicht in de eerste fase van haar doorlichting te betrekken. Financieel toezicht zou daarmee in een volgende fase van de doorlichting aan de orde kunnen komen.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

J.W. Remkes

Variabele onderzoeken begroting 2007: financiële begroting en meerjarenraming

Algemeen

Jaarlijks wordt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in het kader van het financiële toezicht op de provincies zowel een gemeenschappelijk gekozen onderzoek met de provinciale toezichthouders uitgevoerd als een eigen variabel onderzoek. Voor de begroting 2007 is als gemeenschappelijk onderzoek met de provinciale toezichthouders gekozen voor het onderwerp financiële begroting. Het eigen variabele onderzoek van BZK betreft het onderwerp meerjarenraming. Overigens zijn beide onderzoeken een herhaling van het eigen variabele onderzoek van vorig jaar. Hierdoor is het mogelijk om de ontwikkeling te zien die zich op deze onderdelen van de provinciale begrotingen voordoet. Deze bijlage zal deel uitmaken van het toezichtverslag aan de Tweede Kamer over het door BZK uitgevoerde financiële toezicht op de provincies.

Achtergrond

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat de begroting bestaat uit tenminste de beleidsbegroting en de financiële begroting. Deze laatste bestaat uit:

- a. ten minste een overzicht van baten en lasten en de toelichting;
- b. de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.

De meerjarenraming bevat een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar. Inzicht in de financiële begroting en de meerjarenraming is van belang voor een juiste beoordeling van de begroting door zowel provinciale staten als de toezichthouder. Aan de hand van de eisen die het BBV aan de financiële begroting en de meerjarenraming stelt, is de mate waarin dit inzicht wordt geboden getoetst.

Aanpak van het onderzoek

Uitgangspunt voor het onderzoek zijn de in het BBV opgenomen eisen waaraan de financiële begroting en de meerjarenraming behoren te voldoen (artikel 17 tot en met 23), uiteindelijk resulterend in 30 (31)¹ toetspunten voor de financiële begroting en 14 (16) toetspunten voor de meerjarenraming. Basis voor het onderzoek zijn de provinciale begrotingen voor 2007. Het onderzoek is uitgevoerd door de Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden (IFLO) via desk research in het najaar van 2006. De uitkomsten van het onderzoek zijn voorgelegd aan de provincies ter afstemming van de feiten.

Bij alle toetspunten kan ja of neen worden ingevuld. De redactie van de toetspunten is zodanig gesteld dat "ja" aangeeft dat aan de desbetreffende BBV-eis is voldaan en "neen" dat er niet aan wordt voldaan. In het onderzoek is een verwijzing in de financiële begroting of meerjarenraming naar informatie elders in de begroting² of meerjarenraming als in overeenstemming met het BBV beoordeeld, als de informatie waarnaar wordt verwezen voldoet aan de eisen die het BBV daaraan stelt³.

Het BBV verlangt een toelichting op de aanmerkelijke verschillen tussen enerzijds het begrotingsjaar en anderzijds zowel het vorige begrotingsjaar als de realisatie van het voorvorige begrotingsjaar. In dit onderzoek is als aanmerkelijk verschil gehanteerd 5% van de

¹ Tussen haakjes is de uitkomst van vorig jaar vermeld.

² Ook bij een verwijzing naar een productenraming die ter kennisname aan Provinciale Staten is gezonden, is bij het toetspunt ja ingevuld.

³ In bijlage 2b aangeduid als ja².

lasten- dan wel batenraming per programma in combinatie met een minimumbedrag. In dit onderzoek is uitgegaan van een minimumbedrag van € 1 mln.

Uitkomsten van het onderzoek

De financiële begrotingen en meerjarenramingen van Gelderland en Zuid-Holland voldoen volledig aan de eisen van het BBV. Opvallend hierbij is dat Gelderland de beide onderdelen volledig heeft opgebouwd uit verwijzingen naar vindplaatsen elders in de begrotingsdocumenten. Verder voldoen ook de meerjarenramingen van de provincies Drenthe, Fryslân, Noord-Brabant en Utrecht en de financiële begroting van de provincie Overijssel volledig aan de eisen van het BBV.

Na onderlinge vergelijking van deze maximaal scorende documenten is Zuid-Holland aangemerkt als goed voorbeeld voor wat betreft de financiële begroting. Kenmerkend voor deze financiële begroting is de systematische wijze waarop dit document aandacht besteedt aan BBV-vereisten met als resultaat een transparante financiële begroting. Voor wat betreft de meerjarenraming is als goed voorbeeld de provincie Utrecht aangewezen. Kenmerkend voor dit document is de geïntegreerde en compacte behandeling van financiële begroting en meerjarenraming resulterend in een inzichtelijk verhaal.

De provincies blijken op de 44 (47) toetspunten een gemiddelde score te behalen van 39 (34) keer ja. Dat betekent dat de financiële begrotingen en meerjarenramingen gemiddeld op 5 (13) punten niet voldoen aan de eisen die het BBV daaraan stelt. Dit beeld heeft nog enige nuancering, aangezien er nog gemiddeld 2 (5,5) keer sprake is van een logische vindplaats elders zonder verwijzing daarnaar toe. Wordt ook hier rekening mee gehouden dan voldoen de financiële begroting en meerjarenraming op gemiddeld 3 (7,5) onderdelen niet aan het BBV. Samengevat in tabelvorm ontstaat per provincie het volgende beeld.

Toetspunten financiële begroting en meerjarenraming waaraan wordt voldaan (maximum = 44)

42 of meer	35 tot en met 41	34 of minder
Gelderland, Noord-Brabant, Overijssel, Zuid-Holland	Flevoland, Fryslân, Groningen, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland	Drenthe, Limburg

Toetspunten financiële begroting en meerjarenraming waaraan wordt voldaan (maximum = 44) *inclusief vindplaats elders, zonder verwijzing*

42 of meer	35 tot en met 41	34 of minder
Fryslân, Gelderland, Noord-Brabant, Overijssel, Utrecht, Zuid-Holland	Drenthe, Flevoland, Groningen, Limburg, Noord-Holland, Zeeland	

Ontwikkel- en aandachtspunten

Bijlage 2b laat de scores per toetspunt zien. Hieruit kan worden opgemaakt dat de ontwikkelpunten vooral zijn:

- het toelichten van de oorzaken van aanmerkelijke verschillen tussen de raming van het begrotingsjaar en:
 - o met name de realisatie van het voorvorige begrotingsjaar; en in mindere mate
 - o de raming van het vorige begrotingsjaar
- het toelichten van belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van:
 - o vooral de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar; maar ook
 - o de uiteenzetting van de financiële positie van het vorige begrotingsjaar;
- het aandacht besteden aan de jaarlijkse verplichtingen met een vergelijkbaar volume in verband met arbeidskosten in zowel de financiële begroting als de meerjarenraming; en

- het apart opnemen van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma.

Als aandachtspunt voor volgend jaar wordt aandacht gevraagd voor het toelichten van de belangrijke ontwikkelingen (artikelen 21 en 23 BBV) bij de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming ten opzichte van het vorig begrotingsjaar. In dit onderzoek is in een aantal gevallen soepel op dit toetspunt geoordeeld. Bij de beoordeling volgend jaar zal in het bijzonder worden gelet of informatie wordt gegeven over verschillen (in de meerjarige ontwikkeling) tussen de begroting van dit jaar en vorig jaar, zowel bij de jaarlijkse gelijkblijvende verplichtingen voor arbeidskosten, investeringsniveau, reserves, voorzieningen en lang vreemd vermogen als bij de saldi van de meerjarenraming. De belangrijke ontwikkelingen die vermeldenswaardig zijn zullen veelal een relatie hebben met de beleidsprioriteiten en/of investeringsimpulsen.

Een tweede aandachtspunt betreft het gegeven dat in een aantal provinciale begrotingen het (meerjarig) inzicht in investeringen, reserves, voorzieningen en financiering (artikelen 20 en 22 BBV) wel wordt gegeven, maar op verschillende plekken of niet in onderlinge samenhang. Deze elementen tezamen kunnen namelijk worden opgevat als een geprognosticeerde of geraamde balans. Er is een aantal provincies, zoals Drenthe, Noord-Holland en Zuid-Holland, dat al wel een dergelijk totaalbeeld heeft opgenomen. Voor deze voorbeelden zal in de ambtelijke contacten met de desbetreffende provincies aandacht worden gevraagd.

Aanbeveling

Aanbevolen wordt, voor zover dat niet al is gebeurd, het aanmerkelijk verschil in de begroting, bijvoorbeeld bij de gronden, te definiëren via een procentueel verschil in combinatie met een absolute ondergrens.

Conclusie

Gelet op de uitkomsten kan gesteld worden dat zowel de financiële begroting als de meerjarenraming ten opzichte van vorig jaar zijn verbeterd. Bij de provincies Gelderland en Zuid-Holland is alle door het BBV vereiste informatie van de financiële begroting en meerjarenraming aangetroffen. Gelderland doet dit geheel via verwijzingen. Ook de meerjarenramingen van de provincies Drenthe, Fryslân, Noord-Brabant en Utrecht en de financiële begroting van de provincie Overijssel voldoen volledig aan de eisen van het BBV. Als goede voorbeelden zijn de financiële begroting van Zuid-Holland en de meerjarenraming van Utrecht aangemerkt. Uit het onderzoek vloeien verder enkele ontwikkel- en aandachtspunten alsmede één aanbeveling voort.

Onderzoeksresultaten in de toezichtbrieven

In de toezichtbrieven zijn de belangrijkste resultaten van de onderzoeken naar de financiële begroting en de meerjarenraming opgenomen.

Versie 20-12-2006 (definitief)

ja	de informatie voldoet aan het getoetste BBV-vereiste of er wordt verwezen naar informatie elders in de begroting of meerjarenraming; verwijzingen naar de productenraming voldoen als de productenraming is toegezonden aan PS en toezichhouder
ja ²	de informatie voldoet aan het getoetste BBV-vereiste maar is op een logische plaats elders in de begroting opgenomen zonder verwijzing
*	Onvoldoende
**	Voldoende
***	Goed